

Informasjon fra skoleeier

Utsendelse nummer 2 av 3.

Stange, april 2024

Sikkerhetstiltak på læringsbrett i Stangeskolen

Stange kommune er sammen med 6 andre kommuner medeier i Indigo IKT. Dette er et interkommunalt IKT-selskap som drifter, forvalter og utvikler løsninger for både lærere, elever og administrativt ansatte. Sammen jobber kommunene i Indigo-samarbeidet for å etablere standardiserte tjenester og felles IT-løsninger. Dette inkluderer også felles sikkerhetstiltak for bruk av digitale enheter i opplæringen. De tekniske tiltakene lokalt på læringsbrettet er i henhold til nasjonale anbefalinger fra Utdanningsdirektoratet, disse skal ifølge Udir endres våren 2024.

Følgende tekniske sikkerhetstiltak er etablert i Indigo-samarbeidet og Stangeskolen knyttet til bruk av læringsbrett:

Tekniske tiltak som gjelder for alle skolene i hele Indigo-samarbeidet:

- Sikkert nettverk på skolen med brannmur (Indigo IKT sitt nettverk).
- Blokkerte nettsider (anbefaling fra Kripos og nettsider som Indigo-samarbeidet har valgt å stenge).
- Felles system for å distribuere ut og avinstallere apper og programmer på læringsbrettene, ingen har mulighet til å installere egne apper.
- Jevnlig oppdatering av programvareinnhold (iOS) som sørger for at apper og programmer er oppdatert med siste versjon, som også innebærer oppdatering av sikkerhetsinnstillinger. Indigo IKT kjører innimellom tvungen oppdatering for å sikre at alle har siste versjon av programvaren installert.

Tekniske tiltak lokalt på læringsbrettet (på elevprofilen):

- Alle elever skal ha kode på læringsbrettet.
- Alle elever har egen ID-bruker på læringsbrettet.
- Innholdsfilter fra Apple er aktivert på læringsbrettene til elevene på 1 – 7. trinn i Stangeskolen (nasjonal anbefaling om 1 – 4. trinn). Filteret fungerer på nettleser som safari, søkemotorer som Google, Bing etc. Herunder ligger det også en begrensning av voksenrelatert innhold.
- Ingen elever har tilgang til Apple-ID
- YouTube app og nettside er sperret for enkelte trinn, men ikke alle. De trinnene som YouTube er sperret for vil ikke ha tilgang verken på skolen

eller hjemme. Nettsiden brukes aktivt av enkelte trinn i læringsaktiviteter og for disse så er sperringen opphevet. Retningslinjer for bruk av YouTube er under arbeid. Ved utsendelse av dette brevet gjelder sperringen for elever på 1 – 7.trinn.

Nettfilter

Indigo-samarbeidet har vurdert og testet ulike tekniske løsninger for nettfilter som skal sikre elevene fra å bli utsatt for uønsket, skremmende eller skadelig innhold. Samarbeidet har foreløpig ikke lyktes i å finne et filter som imøtekommer både økonomiske, administrative, sikkerhetsmessige og tekniske krav.

Å undersøke, teste og gjøre vurderinger tar tid. Inntil videre så er det Apple sitt eget nettfilter som er aktivert for alle elevene i Stangeskolen på 1 – 7.trinn. Dette filteret gjelder for læringsbrettet uavhengig hvilke nettverk det er koblet til, men Apple sitt filter klarer heller ikke å begrense alt innhold som kan oppleves som uønsket.

Viser for øvrig til tidligere utsendt informasjon fra Indigo IKT om sikkerhetstiltak på digitale enheter.

Uønsket innhold på internett

På skolen benyttes læringsbrettet stort sett kun i læringsaktiviteter. Elevene skal i hovedsak ikke ha tilgang til læringsbrettet i pauser eller ikke-lærerstyrte aktiviteter. Når læringsbrettet ikke brukes som en del av undervisningen så skal læringsbrettet ligge der lærer har angitt at det skal ligge. Dette kan være i sekken, en fast plass på pulten eller i klasserommet.

Skolen har også et ansvar for å følge opp og sørge for at elevene ikke søker opp uønsket innhold på læringsbrettet i skoletiden. Det er samtidig viktig å presisere at barn og unge er nysgjerrige og har en utforskertrang. Dersom barn utsettes for uønsket innhold på internett så er det viktig å vise støtte, og hjelpe barnet med å bearbeide den ubehagelige opplevelsen.

Mange barn og unge er daglig på internett. De bruker ulike søkemotorer, applikasjoner og besøker ulike nettsider, akkurat slik som oss voksne. Det kan være lurt å vite at når det søkes etter innhold på internett legges det igjen digitale spor, og innholdet som det er søkt på og tidspunkt for søket vil bli lagret i søkemotoren. Når det søkes på samme innhold flere ganger, så danner sporene et mønster eller en algoritme. Søkemotoren vil automatisk bruke innhold fra tidligere søk som referanse og komme med forslag ut ifra tidligere søk.

I veilederen *Hvordan beskytte barn mot skadelig innhold på nett?* (Utdanningsdirektoratet, 2019) står det følgende:

Teknologien kan hjelpe med å fjerne uønsket innhold, men barnehagen og skolen må fortsatt ha fokus på nettvett hos barna, slik at de blir rustet til å håndtere situasjoner hvor de får treff på skadelig innhold.

Barn som utvikler digital kompetanse har større sannsynlighet for å mestre risiko på nett og utvikle strategier for å håndtere potensielt skadelige situasjoner. Barnehagen og skolen har derfor en viktig rolle i å utjevne ulikheter i barns digitale kompetanse og sørge for at alle barn har like muligheter til å få positive opplevelser på nett.

Skoleeier er opptatt av å ivareta barn og unges personvern, og å beskytte de fra uønsket, skremmende og skadelig innhold på internett. I samarbeid med Indigo IKT gjennomføres det kontinuerlig vurderinger, samtidig som det også tas beslutninger om å sperre enkelte tilganger og nettsider. Med de tekniske løsningene som vi har for læringsbrettene så er dette til en viss grad mulig. Vi vil aldri klare å beskytte barna 100 % fra uønsket, skremmende eller skadelig innhold på internett. Og det er viktig å være kjente med at et filter på et læringsbrett ikke vil fjerne eksponeringen som barn og unge kan utsettes for. Forebyggende arbeid med nettvett, både på skolen og hjemme, er derfor viktig.

Ressurser:

For mer informasjon om det som omtales i dette informasjonsskrivet, sjekk ut følgende lenker:

- [Tekniske løsninger for skjerming | udir.no](https://www.udir.no/tekniske-løsninger-for-skjerming)
- [Hvordan beskytte barn mot skadelig innhold på nett? | udir.no](https://www.udir.no/hvordan-beskytte-barn-mot-skadelig-innhold-pa-nett)
- [Barn og skjermbruk \(7–12 år\) | Medietilsynet](https://www.medietilsynet.no/barn-og-skjermbruk-7-12-ar)
- [Tenåringar og skjermbruk \(13–18 år\) | Medietilsynet](https://www.medietilsynet.no/tenaringar-og-skjermbruk-13-18-ar)
- [Skadelig innhold på sosiale medier | Medietilsynet](https://www.medietilsynet.no/skadelig-innhold-pa-sosiale-medier)
- [Foresatte - Nettvett.no](https://www.nettvett.no/foresatte)
- [Du bestemmer – lær om personvern, nettvett og kildekritikk](https://www.nettvett.no/du-bestemmer)
- [Barnevakten](https://www.barnevakten.no/)

Informasjon til foreldre i Stange kommune

Den siste tiden har det vært flere henvendelser og spørsmål knyttet til tilgang på uønsket innhold og filter på læringsbrettene til elevene.

Stange kommune som skoleeier har ansvar for å ivareta barnas sikkerhet og personvern når de tar i bruk digitale enheter. Det forutsetter blant annet tekniske løsninger tilpasset den enkelte skoleeiers behov og kompetanse hos barn, ansatte og ledelse.

Stange kommune er en av sju eierkommuner i Indigo IKT. Indigo IKT drifter, forvalter og utvikler løsninger for alle kommunene i samarbeidet. Selskapet løser dermed de tekniske elementene på vegne av Stange kommune.

Indigo IKT administrerer alle læringsbrettene gjennom et sentralt administrasjonsverktøy. Administreringen består av hvilke applikasjoner som er tildelt det enkelte læringsbrett, filter for uønsket/skremmende innhold og sperrer av sider med mer. Mer utfyllende om de sikkerhetsmessige tiltakene i forbindelse med elevenes læringsbrett følger under.

Hvilke tekniske elementer er satt på for læringsbrettene?

Indigo IKT har per i dag en rekke sperringer på elevløsningen. Grovt sett kan disse sperringene deles i to kategorier – sperringer som følger læringsbrettet og sperringer i nettverkene som elevene har tilgang til.

Apple sitt innholdsfilter er aktivert på alle læringsbrettene uavhengig av hvilke nett enheten er tilkoblet, via det sentrale administrasjonsverktøyet. Filteret er aktivert ved alle skoler i de sju Indigo-kommunene for småskoletrinnet (1-4) som utgangspunkt. Dette er i tråd med nasjonale anbefalinger.

Alle barneskolene i Stange kommune har valgt å aktivere dette filteret også for mellomtrinnet (5-7). Skolene har altså lagt seg høyere i sperring/filtrering enn de nasjonale anbefalingene legger opp til.

Dette filteret følger læringsbrettet (på alle nettverk) og sperrer innhold

- basert på nettsidens type/kategori, f.eks. «Adult content»
- fra enkeltsider, f.eks. YouTube

Filteret sine restriksjoner i henhold til nettsidens type/kategori administreres av Apple og kan ikke påvirkes av verken kommunene eller Indigo IKT. Det gjøres på oppmerksom på at filteret ikke er i stand til å ta alt av slikt innhold, men begrenser tilgangen i stor grad.

Indigo IKT har videre en rekke filter som virker i Indigo sine nettverk – altså når elevene er på skolen. Disse filtrene virker dermed ikke hvis læringsbrettet kobles til andre nettverk, som f.eks. hjemmenettverk eller Wi-Fi-hotspot.

På vegne av alle kommunene abonnerer vi på en tjeneste som filtrerer bort sider som inneholder pornografisk innhold, vold og annet uønsket materiale - FortiGuard. Tjenesten hjelper oss å blokkere en rekke kategorier i våre brannmurer på alle nettverkene vi har elever i – dette er kategorier som «Adult Materials», «Pornography», «Gambling», «Explicit Violence» med mer.

Denne tjenesten holdes løpende oppdatert på uønskede kategorier daglig fra leverandøren. Filteret er ikke i stand til å eliminere alt av uønsket innhold på nettsider, men bidrar sterkt til å redusere tilgjengeligheten av slikt innhold.

CSAADF (Child Sex Abuse Anti Distribution Filter) er et filter som stopper store mengder overgrepsmateriale av barn fra å bli delt på internett. Tidligere ble dette kalt barnepornofilteret. Filteret er skrudd på i våre nettverk og det samme er tilleggsfilteret som Politiet anbefaler. Dette siste filteret er med på å filtrere emner og kategorier som «adult dating», «chat roulette» med mer. Tilleggsfilteret oppdateres jevnlig etter tilsendte lister fra Politiet.

Innenfor nettverkene til Indigo IKT er det også mulighet for å legge inn blokkering av enkeltsider. Dette gjennomføres blant annet på sider som brukes til pågående hacking/phising som ikke allerede er fanget opp av ovennevnte filtre. Disse sidene får vi beskjed om fra blant annet HelseCERT og KommuneCERT gjennom tjenestene i Nasjonalt beskyttelsesprogram (NBP).

Hva med hjemmenettverket?

Alle store internettleverandører har tjenester tilgjengelig for å regulere hjemmenettverket – slik som foreldrekontroll, tidsbegrensning og innholdsbegrensning. Det anbefales for alle foreldre å søke informasjon hos sin nettleverandør for å kunne beskytte barna og elevene fra skadelig innhold på internett hjemme.

Arbeid med nettvett

Digitale ferdigheter er en av de grunnleggende ferdighetene – sammen med muntlige ferdigheter, lesing, regning og skriving – i læreplanverket for skolen. Her står det blant annet at digitale ferdigheter innebærer å utvikle digital dømmekraft ved å tilegne seg kunnskap og gode strategier for nettbruk. Skolen skal altså hjelpe elevene til å kunne bære en digital ryggsekk som gjør at de kan møte internett og verden også med sine egne filtre i hodet.

Både på skolen og hjemme er det viktig å snakke med barna og elevene om nettbruk, veilede de til å finne godt innhold og lære de til å si fra om mulige farer – og ikke minst lære de at sosiale regler gjelder like mye på internett som i skolehverdagen eller hjemme.

Sammen kan vi gi barna og elevene de verktøyene de trenger for å håndtere utfordrende situasjoner på nett og kunne bruke digitale medier på en trygg og bevisst måte.